

Μια βόλτα μέσα στο Νεκροταφείο Διαμαρτυρομένων Θεσσαλονίκης

"Από πού ήρθες, πού πας;" Γένεση 16:8.

Το Νεκροταφείο Διαμαρτυρομένων ιδρύθηκε το 1887 από τον Σκωτσέζο αιδεσιμότατο **Peter Crosbie**, στον χώρο που τους παραχώρησε η τότε Οθωμανική Διοίκηση. Όλες οι προτεσταντικές/ευαγγελικές κοινότητες της Θεσσαλονίκης δημιούργησαν έναν οργανισμό για να έχουν τη δυνατότητα ταφής των νεκρών τους σύμφωνα με το δικό τους τελετουργικό, το οποίο χαρακτηρίζεται ιδιαίτερα από την μόνιμη ανάπαυση των νεκρών(μη εκταφή).

Το νεκροταφείο είναι σήμερα διατηρητέος χώρος και διοικείται από την Αστική Εταιρεία "**Νεκροταφείο Διαμαρτυρομένων Θεσσαλονίκης**" που απαρτίζεται από τις Διαμαρτυρόμενες εκκλησίες της πόλης.

Ο χώρος του Νεκροταφείου Διαμαρτυρομένων, που βρίσκεται στη σημερινή οδό Ελένης Ζωγράφου, απέναντι από το ελληνορθόδοξο νεκροταφείο Ευαγγελίστριας, πρέπει να είναι πολύ παλαιότερο, η παλαιότερη σωζόμενη ταφόπλακα χρονολογείται από το 1849 (αιδεσιμότατος Maynard βλ. παρακάτω), η ταφή αυτή είναι επίσης η πρώτη που καταγράφεται στα αρχεία του συλλόγου νεκροταφείων.

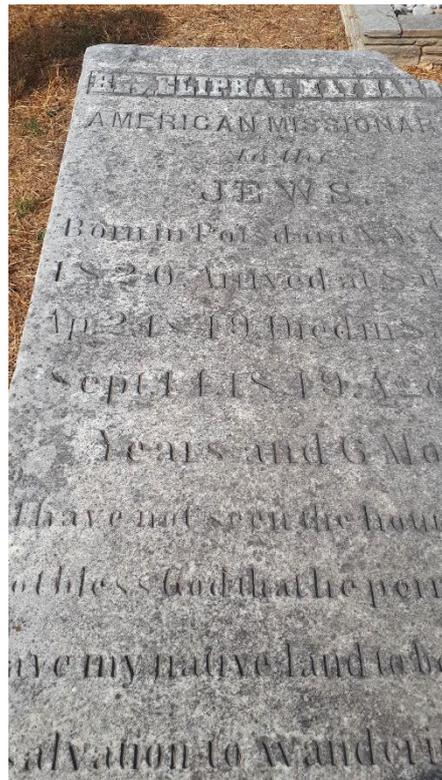
Ένα κομμάτι της ιστορίας της πόλης μπορεί κανείς να διαβάσει από πολλές ταφόπλακες: οι παλιές πέτρες παρέχουν πληροφορίες για σιδηροδρομικούς

υπαλλήλους, προξένους, θύματα επιδημιών και δολοφονιών, για τεχνίτες και ιεραπόστολους.

Η Θεσσαλονίκη¹ (Saloniki, Salonique, Selanik, Salonika, Solun, για να αναφέρουμε μόνο μερικά από τα ονόματα αυτής της πόλης) βρίσκεται σε ένα μέρος όπου πολλοί δρόμοι διασταυρώνονταν πάντα. Διπλωμάτες, έμποροι, μηχανικοί και σιδηροδρομικοί, δάσκαλοι, καλλιτέχνες, κληρικοί και γυναίκες που είχαν βρει τον έρωτα πηγαινοέρχονταν σε αυτά τα μονοπάτια. Κάποιοι έμειναν μόνο για λίγο, κάποιοι περισσότερο και για κάποιους η ζωή τους τελείωσε εδώ.

Πνευματικοί και γιατροί

Τον 19ο αιώνα, έγιναν προσπάθειες στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, κυρίως από την αμερικανική και την αγγλική πλευρά, να ιεραποστολίσουν τους Εβραίους που ζούσαν εδώ.

P 13

Ένας από αυτούς τους ιεραποστόλους ήταν ο αιδεσιμότατος **Eliphal Maynard**. Γεννημένος στο Πότσταμ της Νέας Υόρκης, ξεκίνησε αμέσως για τη Σμύρνη μετά την ολοκλήρωση των σπουδών του και τη χειροτονία του το 1848, όπου έφτασε τον Φεβρουάριο του 1849. Ενθουσιασμένος, έμαθε από τον Βρετανό

¹ Από το 1924 περίπου η επίσημη ονομασία της πόλης είναι "Θεσσαλονίκη". Μέχρι τότε, τα ονόματα Σαλονίκη και Σαλονίκ χρησιμοποιούνταν συνήθως από τους Γερμανούς.

πρεσβευτή στη Θεσσαλονίκη ότι θα ζούσαν εκεί πάνω από 30.000 Εβραίοι και άρχισε αμέσως να μελετά τα λαντίνο που μιλούσαν οι Εβραίοι. Στις 2 Ιουνίου 1849 μετακόμισε στη Θεσσαλονίκη, όπου τον περίμεναν ήδη οι εκπρόσωποι της "London Jews' Society" Rev. Lord και Rev. Goldberg. Τον Αύγουστο, ξεκίνησε μια περιήγηση στον Όλυμπο μαζί με έναν άλλο Αμερικανό κληρικό. Περιπάτησαν χωρίς αντηλιακή προστασία και κοιμήθηκαν κάτω από τον ανοιχτό ουρανό. Μετά την επιστροφή τους, ο Maynard αρρώστησε και πέθανε στη Θεσσαλονίκη στις 14. 9. 1849. Η ταφόπλακα του διατηρείται ακόμη.

P 15

Η Harriette Gertrude Buttrick, το γένος Morgan (1822-1852) γεννήθηκε στο Clinton της Νέας Υόρκης το 1822 και παντρεύτηκε τον Αμερικανό ιεραπόστολο Rev. Homer B. Morgan στις 5 Αυγούστου 1851. Έφυγαν από τη Βοστώνη με πλοίο στις 17 Οκτωβρίου 1851 και έφτασαν στη Θεσσαλονίκη στις 16 Φεβρουαρίου 1852. Για να αποφύγουν το ανθυγιεινό κλίμα της πόλης, έζησαν σε ένα σπίτι στην εξοχή. Την ίδια εποχή, οι ιεραπόστολοι Rev. Dodd και Rev. Parsons ζούσαν επίσης στη Θεσσαλονίκη με τις συζύγους τους. Και οι τρεις ανήκαν στην Αμερικανική Ιεραποστολική Εταιρεία, στόχος της οποίας ήταν η ιεραποστολή των Εβραίων που ζούσαν στην Οθωμανική Αυτοκρατορία (ιδίως στην Κωνσταντινούπολη, τη Θεσσαλονίκη και τη Σμύρνη). Θα αναλάμβαναν τη θέση του αιδεσιμότατου Eliphal Maynard μετά τον θάνατό του (βλ. παραπάνω). Υποστηρίχθηκαν από Αρμένιους βοηθούς. Η Harriette Buttrick πέθανε από τυφοειδή πυρετό μόλις 7 μήνες μετά την άφιξή της και θάφτηκε στο Νεκροταφείο Διαμαρτυρομένων. Ο τάφος της διατηρείται ακόμη.

S 13

Ο αιδεσιμότατος **Peter Crosbie** (25.02.1828 - 22.11.1904) καταγόταν από τη Σκωτία και ανήκε επίσης σε μια εκκλησία που είχε ως στόχο τον προσηλυτισμό των Εβραίων. Ο Crosbie "δεν προσηλυτίζει και δεν βαφτίζει Εβραίους, αλλά διατηρούσε ένα σχολείο θηλέων στο οποίο φοιτούσαν Εβραίες των καλύτερων κύκλων. Η κύρια ιδέα του έργου του ήταν, μέσω αυτής της σχολικής εργασίας, να διεισδύσει στον καθαρά ανατολίτικο, αυστηρά εβραϊκό ορθόδοξο κόσμο της σκέψης της αναπτυσσόμενης γυναικείας νεολαίας με μια χριστιανική προοπτική ζωής"². Κύριο μέλημά του ήταν η ποιμαντική φροντίδα των αγγλόφωνων πολιτών. Αλλά υπηρέτησε ιδιαίτερα τους Γερμανούς, τους Αυστριακούς και τους Ελβετούς ως ποιμένας μέχρι το 1895, όταν ο Martin Braunschweig, ο πρώτος Γερμανός ποιμένας, στάλθηκε στην ενορία της Σαλονίκης. Ο Crosbie διέθεσε τα δωμάτιά του στο μικρό εκκλησίασμα για συναντήσεις και εκκλησιαστικές λειτουργίες και έκανε τις επίσημες εκκλησιαστικές πράξεις. Λόγω των υπηρεσιών προς τους γερμανόφωνους Διαμαρτυρόμενου, το 1893 ο Γερμανός αυτοκράτορας Γουλιέλμος Β' του απένειμε ένα ασημένιο δισκοπότηρο με προσωπική αφιέρωση.

Crosbie πέθανε στις 22.11.1904 στη Θεσσαλονίκη. Η επιγραφή στην ταφόπλακα του γράφει: "ήταν ιεραπόστολος της Εκκλησίας της Σκωτίας στους Εβραίους της Θεσσαλονίκης επί 47 χρόνια".

² Max Brunau, Das Deutschtum in Mazedonien, σ. 69

H 5

Ένας τρίτος, Άγγλος κληρικός που έχει ταφεί σε αυτό το νεκροταφείο είναι ο αιδεσιμότατος **Peter Donaldson** (1855 - 13.2.1927) Γεννήθηκε στο Muthill της Σκωτίας, σπούδασε στο Πανεπιστήμιο της Γλασκώβης και στάλθηκε ως "πρεσβυτεριανός ιεραπόστολος" στην Κωνσταντινούπολη το 1882. Μέσω της Αλεξάνδρειας και της Σμύρνης, όπου γνώρισε τη μέλλουσα σύζυγό του, ήρθε στη Θεσσαλονίκη περίπου το 1886. Δεν δραστηριοποιήθηκε στην "αποστολή στους Εβραίους", αλλά ίδρυσε ένα σχολείο. Από το 1903 εργάστηκε επίσης ως καθηγητής αγγλικών στη Γερμανική Σχολή, στην οποία φοιτούσαν και μερικά από τα 10 παιδιά του. Η κόρη του Κουίνι ζούσε στην Ελλάδα τουλάχιστον μέχρι το 1945.

Ο Donaldson πέθανε στις 13.2. 1927, στον ίδιο τάφο είναι θαμμένα τα παιδιά του William, Margareth και John, τα οποία πέθαναν σε νεαρή ηλικία.

O Johann Friedrich Burghezzi (Giovanni Federico Burghezzi,) ανήκε στην *Communita evangelica di confessione elvetica* (ευαγγελική κοινότητα της ελβετικής ομολογίας) στην Τεργέστη³. Ήταν προσωρινός ενοριακός

³ Στο Umberto Bert, *Il Protestantismo a Trieste*, 1979.

διαχειριστής που παραιτήθηκε το 1888 και πέθανε στη Σμύρνη τον επόμενο χρόνο. Ο U. Bert κάνει λάθος εδώ, ο Burghezzi πέθανε το 1889 στη Σαλονίκη και θάφτηκε στις 25.2.1889 στο νεκροταφείο Διαμαρτυρομένων. Η ταφόπλακα του δεν είναι πλέον εκεί, αλλά ξέρουμε πού είναι ο τάφος του.

Κ 4

Ο Αριστείδης Μιχτσόπουλος (1874 - 1954) ήταν ένας από τους πρώτους ποιμένες της Ελληνικής Ευαγγελικής Εκκλησίας Θεσσαλονίκης. Γεννημένος και μεγαλωμένος στην Μικρά Ασία, ξεκίνησε τη διακονία του ως πάστορας της τοπικής κοινότητας τον Απρίλιο του 1903, αφού σπούδασε στη Θεολογική Σχολή του Merzifon⁴.

Κατά τη διάρκεια του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, άνοιξε την εκκλησία του στους Διαμαρτυρόμενους στρατιώτες του γαλλικού και του αγγλικού στρατού, οι οποίοι σε ένδειξη ευγνωμοσύνης κατασκεύασαν και δώρισαν στην Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία μία τράπεζα για την τέλεση της Θείας Ευχαριστίας, που σώζεται μέχρι σήμερα

⁴ Η Merzifon βρίσκεται νότια της πόλης Samsun στην περιοχή της Μαύρης Θάλασσας.... Η Θεολογική Σχολή ιδρύθηκε από Αμερικανούς ευαγγελικούς ιεραπόστολους το 1864. Το έργο των ιεραποστόλων απευθυνόταν κυρίως στον αρμενικό πληθυσμό, αλλά και στον ελληνορθόδοξο πληθυσμό. Το Merzifon είναι επίσης η έδρα του Κολλεγίου Ανατόλια

Δεδομένου ότι η γερμανική Διαμαρτυρόμενη κοινότητα στη Θεσσαλονίκη δεν είχε πλέον δικό της πάστορα από το 1916 και μετά λόγω του πολέμου, ο Μιχιτσόπουλος ανέλαβε και τα καθήκοντα του πάστορα της κοινότητας, όπως ήταν φυσικό. Επιπλέον, κατά τη διάρκεια των 50 χρόνων του ως πάστορας, διετέλεσε μέλος της διοίκησης του ΗΡΑΚΛΗ και συμμετείχε στην ίδρυση της ΥΜΣΑ(ΧΑΝΘ) και ενός ορφανοτροφείου στη Βέροια.

Ο **Αθανάσιος Κατσάρκας**, γεννημένος στην Αδριανούπολη το 1878, μετανάστευσε στη Θεσσαλονίκη το 1914 με την οικογένειά του (τη σύζυγό του Μάλαμα και τα πέντε παιδιά του, όλα αγόρια).

Ως πρώην μέλος της Ευαγγελικής Εκκλησίας της Αδριανούπολης, μετά την άφιξή του στη Θεσσαλονίκη ίδρυσε στο σπίτι του μια "κατ' οίκον εκκλησία", η οποία υπήρχε μέχρι το 1931. Εκείνη την εποχή, η εκκλησία (στην οποία προστέθηκαν και άλλα μέλη) νοίκιασε μια αίθουσα στην οδό Παΐκου, η οποία μετά από λίγα χρόνια ονομάστηκε "Εκκλησία των Ελλήνων Διαμαρτυρομένων".

Το 1946 η εκκλησία μετονομάστηκε σε "Ελεύθερη Ευαγγελική Εκκλησία" και το 1968 μετακόμισε σε ιδιόκτητο κτίριο στην οδό Φλέμινγκ 42. Το 2012 η εκκλησία μετακόμισε σε νέο ιδιόκτητο κτίριο στην οδό Ποσειδώνος 57 στην Πυλαία της Θεσσαλονίκης, όπου έκτοτε λειτουργεί με την επωνυμία «Ευαγγελική Εκκλησία Θεσσαλονίκης» (πρώην Φλέμινγκ).

Οι απόγονοι του Αθανάσιου Κατσάρκα εξακολουθούν να είναι μεταξύ των ηγετικών μελών της κοινότητας σήμερα.

Ο 12

Ο **Μιχαήλ Τέττος** γεννήθηκε στην Οχρίδα το 1853 και πέθανε στη Θεσσαλονίκη το 1920. Σε νεαρή ηλικία μεταστράφηκε στην Ευαγγελική πίστη διαβάζοντας μία Αγία Γραφή που είχε αποκτήσει ο πατέρας του. Ήταν γουναράς στο επάγγελμα και διετέλεσε πρεσβύτερος της Ελληνικής Ευαγγελικής Εκκλησίας Θεσσαλονίκης (ΕΕΕΘ) που είχε ιδρυθεί το 1865. Το 1886 παντρεύτηκε την Αναστασία Τέττου (1860-1942) και απέκτησαν πέντε παιδιά από τα οποία επέζησαν μόνο δύο , ο Γιαννάκος και η Κατίνα (1899-1989) .Ο Γιαννάκος Τέττος ήταν γραμματέας του Αμερικανικού Προξενείου και ήταν από τα ιδρυτικά μέλη του Γυμναστικού Συλλόγου «ΗΡΑΚΛΗΣ» το 1908. Η Κατίνα Τέττου παντρεύτηκε τον Αλέξανδρο Κανταρτζή (1896-1942) με τον οποίο απέκτησαν τέσσερα παιδιά , μεταξύ των οποίων ήταν ο Νίκος Κανταρτζής (1924-2024) καθηγητής Ανθοκομίας και Αρχιτεκτονικής Τοπίου στο ΑΠΘ και η Τασούλα Κανταρτζή που ήταν σύζυγος του Στέλιου Καλοτεράκη ,ο οποίος υπηρέτησε ως ποιμένας της ΕΕΕΘ από το 1953 μέχρι το 1990.

R 7

Thomas Edward Rutledge 1833-1878

Ήταν ο μεγαλύτερος γιος του Thomas και της Augusta Rutledge. Η οικογένεια ζούσε στο Fa-ringdon, Berkshire, Αγγλία, όπου γεννήθηκε, ο μεγαλύτερος από τα 10 αδέλφια του.

Στην ταφόπλακα του αναγράφονται τα εξής: "Ο πατέρας μου ήταν ο μεγαλύτερος αδελφός του:

"Χειρουργός από το Southaw, Warwickshire πέθανε στις 5 Μαΐου 1878 σε ηλικία 43 ετών. Ο εκλιπών εισήχθη στο Τουρκικό Στρατιωτικό Νοσοκομείο κατά τη διάρκεια των Σερβοτουρκικών και Ρωσοτουρκικών πολέμων και πέθανε από αφοσίωση στην ανθρωπότητα.

Εφόσον το κάνατε σε έναν από τους ελάχιστους από αυτούς τους αδελφούς μου, το κάνατε σε μένα. Ματθ. 25,40"

Διπλωμάτες

S 26

Dr. Konrad Bouterwek (18.06.1855 - 07.05.1886) Γεννήθηκε στο Βούπερταλ ως γιος του γερμανιστή και διευθυντή του Γυμνασίου Dr. phil Karl Wilhelm Bouterwek. Αφού σπούδασε νομικά στη Λειψία, τη Βόννη, το Φράμπουργκ και το Γκέτινγκεν, εισήλθε στη διπλωματική υπηρεσία το 1879. Μέσω της Νίκαιας και της Κοπεγχάγης, ήρθε στην Κωνσταντινούπολη το 1883 ως υποπρόξενος και ανέλαβε το νεοσύστατο ανεξάρτητο προξενείο της Θεσσαλονίκης το 1885 ως ο πρώτος αυτοκρατορικός Γερμανός πρόξενος (μέχρι τότε η Θεσσαλονίκη εκπροσωπούσαν από την Κωνσταντινούπολη). Στις 26 Οκτωβρίου 1885 παντρεύτηκε την Έλενα Πάγκαλο, κόρη του εμπόρου Jean Πάγκαλο από την Κωνσταντινούπολη. Η μητέρα της Ελισάβετ Πάγκαλο, αποκαλούμενη Ελίζα, ήταν κόρη του Charles Blunt και μεγαλύτερη αδελφή του George Stratford Blunt (βλ. παρακάτω), οι οποίοι υπηρέτησαν και οι δύο ως Βρετανοί πρόξενoi. Στις 7 Μαΐου 1886 - μόλις έξι μήνες μετά την ανάληψη των καθηκόντων του - ο Konrad Bouterwek πέθανε στη Θεσσαλονίκη. Μόλις 4 μήνες μετά το θάνατό του, στις 30 Αυγούστου 1886, γεννήθηκε ο γιος του Konrad. Η Helena Bouterwek εγκατέλειψε τη Σαλονίκη με τον γιο της και μετακόμισε στο Βισμπάντεν για να ζήσει με συγγενείς του εκλιπόντος συζύγου της.

G 10

Ο Henry Chasseaud (1796 - 1878) και ο γιος του **John Francis Chasseaud (1837 - 1910)**, οι οποίοι είναι θαμμένοι σε έναν τάφο, προέρχονταν από μια από τις πιο επιφανείς οικογένειες της Θεσσαλονίκης τον 19ο αιώνα. Ήταν Ουγενότοι και προέρχονταν αρχικά από τη Γαλλία, πιθανότατα από την περιοχή St Nazaire. Το οικοδόμημα της οικογένειας είναι ένα ελαφάκι που πηδάει πάνω σε μια κορυφογραμμή με τρία αστέρια από πάνω του.

Ο Henry Ch. ήταν πρόξενος της Νάπολης στη Σαλονίκη το 1847.

Ο John F. Chasseau ήταν διευθυντής του μύλου Allatini και συνιδιοκτήτης της Bank de Salonique (που ανήκε επίσης στην οικογένεια Allatini). Αναφέρεται ως μέλος του Cercle de Salonique το 1887.

Συγγενεύουν με τις οικογένειες Abbott και Charnaud (η μητέρα του Henry ήταν η Mary Abbott και η σύζυγός του η Margueritta Charnaud)), ο πιο διάσημος γόνος της οικογένειας Abbott ήταν ο Γερμανός πρόξενος Henry Abbott, ο οποίος δολοφονήθηκε σε απόπειρα δολοφονίας στις 6. 5. 1876 μαζί με τον κουνιάδο του, τον Γάλλο πρόξενο, Jules Moulin στη Θεσσαλονίκη. Το γεγονός αυτό έμεινε στην ιστορία ως "Η σφαγή των προξενων" ή "περιστατικό της Θεσσαλονίκης". Η οικογένεια Charnaud, με τον Francis Charnaud, παρείχε τον Άγγλο πρόξενο στη Θεσσαλονίκη από το 1792 έως το 1825.

Ο Bartholomew Edward Abbott (περ. 1739-1817) έγινε έμπορος στη Σαλονίκη της Ελλάδας και παντρεύτηκε τη Sarah Anatary, χήρα ενός Γάλλου εμπόρου στο Λεβάντε, του Gabriel Chasseaud. Έγινε δεκτός στην εταιρεία Levant Company ως Freeman και δημιούργησε επιχειρηματικές συνεργασίες με τον θετό του γιο Peter Chasseaud (περ. 1746-1843), πατέρα του Henry Ch.

ανωτέρω, και τον γιο του George Frederic Abbott (περ. 1776-1852). Ο Βαρθολομαίος αναφέρεται από έναν από τους συγχρόνους του ως ο "πατέρας της Εταιρείας Λεβάντε στη Σαλονίκη", αν και η εταιρεία λειτουργούσε εκεί από το 1715. Ο Βαρθολομαίος υπηρέτησε για ένα διάστημα ως προσωρινός πρόξενος της εταιρείας, αλλά παρά την επιρροή του, ο χρόνος και η πολιτική τον εμπόδισαν να γίνει επίσημος πρόξενος. Πέθανε στις 18 Μαρτίου 1817 και ο γιος του Γεώργιος συνέχισε να διευθύνει τις οικογενειακές επιχειρήσεις. Δύο από τους γιους του Τζορτζ, ο Τζον και ο Ρόμπερτ Άμποτ, διηύθυναν μια εξαγωγική εταιρεία από τη Σαλονίκη, γνωστή ως Αδελφοί Άμποτ, η οποία στις δεκαετίες του 1850 και 1860 ήταν ο κύριος εξαγωγέας στο Λονδίνο μιας ποικιλίας προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων του τουρκικού καπνού και των ιατρικών βδέλλες.

Στρατιωτικά προσώπων

Πρόκειται σχεδόν αποκλειστικά για νεαρούς δόκιμους του Βασιλικού Ναυτικού οι οποίοι τοποθετήθηκαν σε πολεμικά πλοία του μεσογειακού στόλου τις τελευταίες δεκαετίες του 20ού αιώνα και στη συνέχεια αρρώστησαν και πέθαναν κατά την παραμονή τους στη Θεσσαλονίκη από τις επιδημίες πυρετού που ήταν συχνές εκείνη την εποχή.

Ο **Alfred Lovell Butt**, ο μεγαλύτερος γιος του James Henry Butt (1844 - 1936) πέθανε το 1895 ως μηχανικός στο πλοίο HMS VULCAN στη Θεσσαλονίκη.

Το HMS Vulcan ήταν ένα βρετανικό πλοίο αποθήκης τορπιλοβόλων που κατελκύστηκε το 1889 και μετατράπηκε σε υποβρύχιο το 1908-09[1] Ως εκπαιδευτικό πλοίο, μετονομάστηκε σε HMS Defiance III το 1931 και χρησιμοποιήθηκε για εκπαίδευση στο Torpoint της Κορνουάλης. Το 1955 διαλύθηκε στο Βέλγιο.

Ο αυξανόμενος αριθμός τορπιλοβόλων που εισήλθε σε υπηρεσία στα τέλη του 19ου αιώνα απαιτούσε ένα εξειδικευμένο σκάφος υποστήριξης. Το Vulcan μπορούσε να μεταφέρει έξι τορπιλάκατους στο κατάστρωμά του και διέθετε εργαστήρια επισκευών και εξοπλισμού. Είχε θωρακισμένο κατάστρωμα και μπορούσε να λειτουργήσει ως ελαφρύ καταδρομικό.

Το Vulcan κατελκύστηκε στις 13 Ιουνίου 1889. Ο πλοίαρχος Χένρι Τζάκσον διορίστηκε διοικητής τον Δεκέμβριο του 1899, όταν υπηρέτησε ως πλοίο αποθήκης τορπιλών στον Μεσογειακό Σταθμό.

S 17

Arthur Frederick Alleyne Maycock γεννήθηκε στις 25.6.1880 στο Torquay, Torbay, Αγγλία, Ηνωμένο Βασίλειο και άρχισε να υπηρετεί στο Βασιλικό Ναυτικό στις 22.6.1901 ως δόκιμος βοηθός μηχανικός στο HMS Rupert, το οποίο είχε σταθμεύσει στη Γιβραλτά από το 1895 και στη συνέχεια στο Πορτ Σάντ μέχρι τα τέλη Απριλίου 1902. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου πραγματοποίησε ταξίδια σε όλη την Ανατολική Μεσόγειο, μεταξύ των οποίων και στη Θεσσαλονίκη, όπου ο Maycock πέθανε από τυφοειδή πυρετό

(ενδημικός πυρετός) στις 11 Φεβρουαρίου 1902. Οι σύντροφοί του έστησαν την ταφόπλακα.

Q 7

Ο Frank Boycott, που γεννήθηκε πιθανότατα στην Αγγλία το 1874, άρχισε να εκπαιδεύεται στο Βασιλικό Ναυτικό σε νεαρή ηλικία. Όταν πέθανε το 1893, ήταν σημαιοφόρος (δόκιμος) στο θωρηκτό *Inflexible*. Το όνομα προέρχεται από το γεγονός ότι οι δόκιμοι είχαν τις καμπίνες τους στη μέση του πλοίου. Το *Inflexible* ήταν ένα θωρακισμένο, πλήρως ηλεκτροκίνητο πολεμικό πλοίο που διέθετε ακόμη και υποβρύχιους τορπιλοσωλήνες, αλλά μπορούσε να πλεύσει με πανιά. Μετά την ολοκλήρωσή του, το πλοίο στάλθηκε στη Μεσογειακή Μοίρα και έλαβε μέρος στον βομβαρδισμό της Αλεξάνδρειας το 1882. Ενώ το πλοίο βρισκόταν στη Θεσσαλονίκη, ο Boycott προσβλήθηκε από πυρετό, από τον οποίο πέθανε το 1893. Υπέστη έτσι την ίδια θλιβερή μοίρα με αρκετούς άλλους Άγγλους δόκιμους που επίσης αρρώστησαν εδώ, πέθαναν και θάφτηκαν σε αυτό το νεκροταφείο. Η ταφόπλακα ανεγέρθηκε από τους συντρόφους του στο άκαμπο.

Αλλά το όνομα "Boycott" είναι άξιο αναφοράς και για έναν άλλο λόγο. Ο Charles Cunningham Boycott (1832-1897) - πολύ πιθανόν θείος ή προ-θείος του Frank Boycott - ήταν Βρετανός διαχειριστής κτημάτων στην Ιρλανδία και λοχαγός του βρετανικού στρατού. Περιγράφεται ως ένας κακός κακοποιός των ανδρών. Ως Άγγλος δεν γινόταν αποδεκτός από τους Ιρλανδούς αγρότες, γεγονός που ανταπέδιδε με όλο και πιο σκληρά αντίποινα. Αρνήθηκαν να του πληρώσουν ενοίκιο ή να εργαστούν γι' αυτόν. Έπρεπε να φέρει τη σοδειά υπό

την επίβλεψη Άγγλων στρατιωτών και "βοηθους εποχιακους" από τη Βόρεια Ιρλανδία, ενώ τέθηκε και ο ίδιος υπό στρατιωτική προστασία. Ως αποτέλεσμα, όλοι οι ενοικιαστές και οι εργάτες του αγροκτήματος ακύρωσαν τα συμβόλαιά τους. Ένα ψήφισμα της Ιρλανδικής Ένωσης Γης, που σχηματίστηκε το 1879, τους ενέκρινε επίσημα να αποφεύγουν τον Μπόϊκοτ και να μην κάνουν καμία δουλειά μαζί του. Ακόμη και οι σιδηρόδρομοι αρνήθηκαν να μεταφέρουν τα βοοειδή του εκείνη την εποχή. Σε αυτό το ψήφισμα εμφανίστηκε για πρώτη φορά ο όρος μποϊκοτάζ.

Τον Νοέμβριο του 1880, ο όρος μποϊκοτάζ χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά για αυτό το είδος αντίστασης από την εφημερίδα London Times.

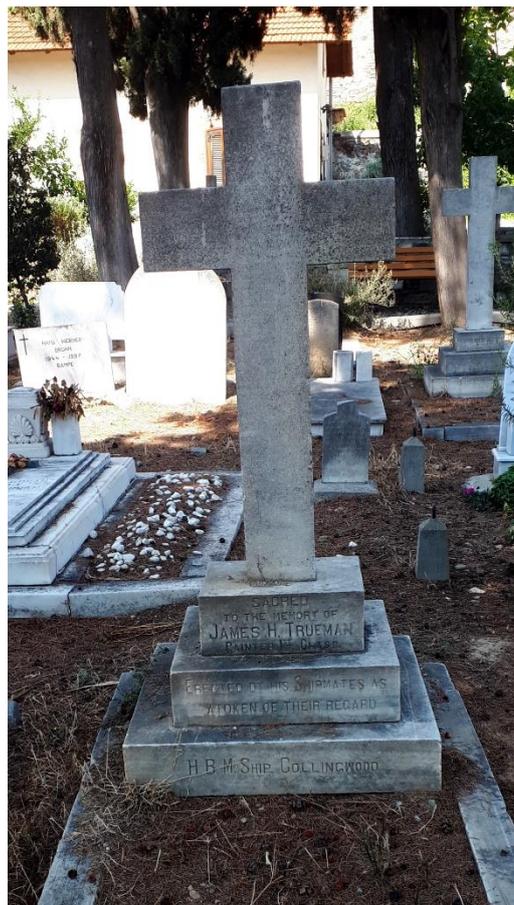
Q 5

Kenneth Ballantine Drysdale (1882 - 8.10.1899) ήταν σημαιοφόρος (δόκιμος) στο HMS Empress of India, ένα πολεμικό πλοίο που ανήκε στη μεσογειακή μονάδα του Βασιλικού Ναυτικού. Κατά τη διάρκεια της παραμονής του στη Θεσσαλονίκη αρρώστησε από τυφοειδή πυρετό και πέθανε την Κυριακή 8.10.1889 σε ηλικία μόλις 17 ετών. Η επιτύμβια στήθηκε γι' αυτόν από τους συντρόφους του.

R 15

John Pysden 1858 -1879 Ναύτης HMS Ruppert, 21 ετών

P 39

James H Trueman, ? – 21.1.1869 Painter 1st. class, HMS Collingwood

R 13

Edwin Willot , ? – 15.1.1895 HMS Nile

Δεν μπόρεσαν ακόμη να βρεθούν στοιχεία για αυτούς τους 3 δόκιμους, αλλά οι τάφοι τους διατηρούνται ακόμη.

Υπάλληλοι του Ανατολικού Σιδηροδρόμου

Στα τέλη της δεκαετίας του 1870, η γαλλική σιδηροδρομική εταιρεία (Compagnie des Chemins de fer Orientaux, εν συντομία CO), ιδιοκτησίας του βαρόνου Hirsch, μεταβιβάστηκε στην Αυστριακή Εταιρεία Λειτουργίας των Ανατολικών Σιδηροδρόμων, με έδρα την Κωνσταντινούπολη, η οποία ήταν υπεύθυνη για την επέκταση των γραμμών από και προς τη Θεσσαλονίκη.

Λόγω αυτής της αλλαγής της εταιρείας από γαλλική σε αυστριακή (γερμανόφωνη) εταιρεία, Γερμανοί, Αυστριακοί και Ελβετοί μηχανικοί, αξιωματούχοι, τεχνικοί και εργάτες μεταφέρονταν πλέον όλο και περισσότερο στη Σαλονίκη και το Üskub (Skopje). Εδώ εγκαταστάθηκε η έδρα ενός μικρού σιδηροδρομικού εργαστηρίου, με αποτέλεσμα να ζουν εδώ πολλοί Γερμανοί υπάλληλοι των σιδηροδρόμων, που αποτελούσαν μεγάλο μέρος της Διαμαρτυρόμενης κοινότητας.

Λόγω των πολύ ανθυγιεινών κλιματικών συνθηκών της εποχής και των επιδημιών που τις συνόδευαν (ελονοσία, ευλογιά), πολλά μέλη των οικογενειών των σιδηροδρομικών εργατών πέθαιναν συχνά σε νεαρή ηλικία.

Εδώ παρατίθενται μόνο τα άτομα των οποίων οι επιτύμβιες στήλες διατηρούνται ακόμη στο νεκροταφείο.

Ο 4

Ludwig Hempel, (27.05.1853 - 22.01.1896), καταγόταν από το Vogtland, ήταν υπάλληλος των σιδηροδρόμων και ήταν ο πρώτος ενορίτης που θάφτηκε από τον Martin Braunschweig (τον πρώτο πάστορα της ενορίας). Οι απόγονοί του συνέχισαν να ζουν στην πόλη μέχρι τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Ο Bernhard Hempel εξακολουθεί να αναφέρεται το 1942 στον κατάλογο του γερμανικού προξενείου για τους Γερμανούς που ζουν στη Θεσσαλονίκη με τέσσερα μέλη που ζουν στο νοικοκυριό.

Τ 11

Ο **Wilhelm Schneider**, (22.05.1852 - 06.07.1911) ήταν μηχανοδηγός στον Ανατολικό Σιδηρόδρομο.

Q 17

Ο **August Koch**, (28.07.1862 - 05.10.1899) ήταν σιδηροδρομικός υπάλληλος.

Q

4

Ο **Rudolf Jesser** (06.02.1821 - 09.02.1896) ήταν ελεγκτής κυκλοφορίας στον Ανατολικό Σιδηρόδρομο.

S 6

Ο **Ludwig Damerau**, (25.08.1846 - 09.09.1906) ήταν μηχανουργός στον Ανατολικό Σιδηρόδρομο. Τα παιδιά του Λούντβιχ, Βίκτορ, Μάρθα και Αδόλφος φοίτησαν στο γερμανικό σχολείο. Μετά την κατάληψη των γερμανικών εγκαταστάσεων το 1916 από τα γαλλικά στρατεύματα, τα παιδιά του Βίκτορ και Μάρθα συνελήφθησαν και κρατήθηκαν στη Μασσαλία. Ο Viktor επέστρεψε στη Θεσσαλονίκη και αργότερα έγινε πρώτος γραμματέας στο γερμανικό προξενείο. Η οικογένειά του συνέχισε να ζει στη Θεσσαλονίκη μέχρι τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

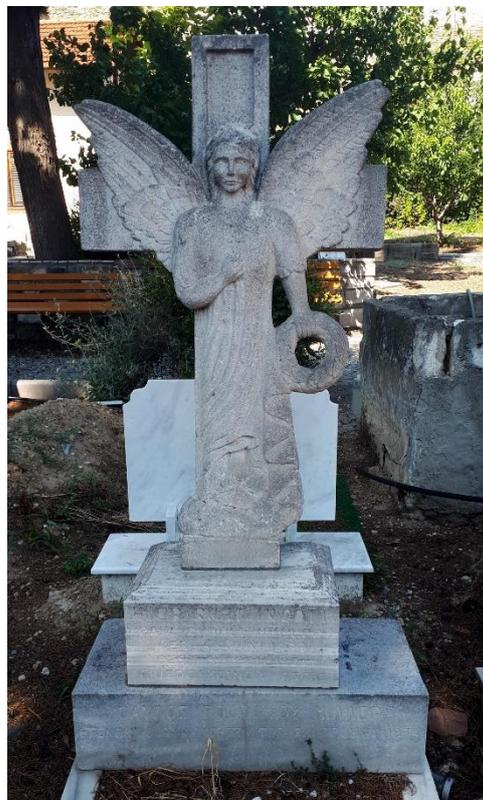
Q 18

Ο **Georg Sörgel** (04.12.1842 - 11.01.1894) καταγόταν από το Fischbrunn της Βαυαρίας. Του προσφέρθηκε δουλειά στον Ανατολικό Σιδηρόδρομο με διπλάσιο μισθό και το χαμηλό κόστος ζωής στη Θεσσαλονίκη. Δέχτηκε και ανέβηκε μέχρι τον εργοδηγό σιδηροδρόμων. Επιπλέον, κέρδιζε επιπλέον χρήματα δανείζοντας χρήματα στους συναδέλφους του στη δουλειά. Ζούσε με τη σύζυγό του και τις 3 κόρες του σε ένα σιδηροδρομικό διαμέρισμα και διατηρούσε πρόβατα, χοίρους, κοτόπουλα και πάπιες.

O 14

Georg Kalbfleisch, (24.03.1865 - 01.06.1901) σιδηροδρομικός πλοίαρχος, λογιστής

P 20

Ο **Paul Müller** (06.06.1903 - 09.04.1934) ήταν ο μικρότερος γιος του Moritz Müller, που γεννήθηκε στη Λειψία το 1857, υπάλληλος των Ανατολικών Σιδηροδρόμων, επέζησε από μια ασθένεια ελονοσίας και διατηρούσε μια

μικρή επιχείρηση μεταφορών με ένα φορτηγό μαζί με έναν σύντροφο. Πέθανε από μηνιγγίτιδα στη Θεσσαλονίκη. Η αδελφή του Άννα, Άννα, παντρεμένη Βούρου, έγινε το κέντρο μιας μεγάλης γερμανικής/ελληνικής οικογένειας στη Θεσσαλονίκη.

T 12

Amelie Fernandez, geb. Müller (1833 – 1910)

S 24

Οικογένεια Weiss: **Johann Georg Weiss** (7.8.1838-13.6.1886), **Spiridon Weiss** (6.12.1866-22.12.1939) και **Josef Weiss** (6.5.1906-6.7.1988).

Ο γενάρχης της οικογένειας Weiss, ο ξυλουργός Michael Weiss (21.8.1804-πριν από το 1858) μετανάστευσε από το Bodersweier/Baden στην Οθωμανική Αυτοκρατορία το 1849. Πιθανώς πρώτα στη Σμύρνη/Izmir και αργότερα στην Κωνσταντινούπολη/Istanbul. Η σύζυγός του Katharina και τα παιδιά τους Johann Michael, γεννημένος το 1831, Catharina, γεννημένη το 1833, Jakob, γεννημένος το 1836, Johann Georg, γεννημένος το 1838 (βλ. παραπάνω) και Maria Magdalena, γεννημένη το 1844, καθώς και η ανύπαντρη αδελφή του Elisabeth, γεννημένη το 1820, έφυγαν από το σπίτι μαζί του.

Ο μεγαλύτερος γιος Johann Michael έγινε υπάλληλος των Ανατολικών Σιδηροδρόμων, έζησε στην Αδριανούπολη και πέθανε στην Κωνσταντινούπολη το 1881.

Ο δεύτερος γιος Johann Georg μετακόμισε αρχικά στην Κέρκυρα, όπου διατηρούσε ένα ζυθοποιείο. Εκεί παντρεύτηκε την Κερκυραία Μαριέττα Σάββα. Εδώ γεννήθηκαν τα 3 μεγαλύτερα παιδιά: ο Karl Johann το 1860, η Emilie το 1863 και ο Spiridon το 1866. Το 1870 η οικογένεια μετακόμισε στη Σαλονίκη, όπου ο πατέρας εργάστηκε ως εργοδηγός των Ανατολικών Σιδηροδρόμων. Στη Θεσσαλονίκη γεννήθηκαν τα παιδιά Μιχαήλ 1875 και Αντώνιος (Αντώνιος) 1877. Ο πατέρας Johann Georg, ο γιος του Spiridon και ο εγγονός του Josef ήταν εγγεγραμμένοι στο εκκλησιαστικό μητρώο της γερμανικής Διαμαρτυρόμενης κοινότητας, αλλά ο τελευταίος ανήκει σήμερα, όπως και οι απόγονοί του, στην Ελληνική Διαμαρτυρόμενη κοινότητα. Οι Michael και Anton Weiss και οι απόγονοί τους (σήμερα Έλληνες Βαϊς) βαπτίστηκαν στην ελληνική ορθόδοξη εκκλησία, στην οποία ανήκουν και οι απόγονοί τους που ζουν σήμερα.

Έμποροι

M 1

Ο John William Rudolf Campbell γεννήθηκε στο Αμβούργο στις 21 Σεπτεμβρίου 1877.

Η οικογένεια καταγόταν αρχικά από τη Σκωτία. Στις αρχές του 18ου αιώνα, μέρος της οικογένειας μετακόμισε στο Αμβούργο, όπου γεννήθηκαν τα αδέρφια Charles (1863) και John (1877).

Το 1889 ιδρύθηκε στο Αμβούργο η Deutsche Levante Linie για την παροχή υπηρεσιών γραμμών μεταξύ του Αμβούργου και του Λεβάντε (δηλαδή του ανατολικού τμήματος της Μεσογείου). Ο Charles Campbell, ο μεγαλύτερος αδελφός του John, ίδρυσε ένα γραφείο της DLL εδώ στη Θεσσαλονίκη το 1897 για την καλύτερη οργάνωση του θαλάσσιου εμπορίου προς τη Θεσσαλονίκη.

Το 1904 ο John ήρθε εδώ και ανέλαβε τη διεύθυνση του γραφείου, ενώ ο Charles βρισκόταν μόνο σποραδικά στη Θεσσαλονίκη από τότε και μετά, αναλαμβάνοντας αντ' αυτού το γραφείο στην Αμβέρσα. 2 χρόνια αργότερα, ο John έφερε τον 20χρονο τότε ανιψιό του Hans Heitmann στο γραφείο της Θεσσαλονίκης.

Ο Τζον Κάμπελ πέθανε τον Οκτώβριο του 1909 από ευλογιά. Την ίδια χρονιά, ο ανιψιός του Heitmann ανέλαβε το γραφείο και το ανέπτυξε σε μια από τις κορυφαίες επιχειρήσεις του είδους του στη Θεσσαλονίκη. Σταδιακά ανέλαβε επίσης τα πρακτορεία μεγάλων ευρωπαϊκών ασφαλιστικών εταιρειών. Ο Heitmann επέκτεινε την εταιρεία και έγινε ένας από τους πιο γνωστούς Γερμανούς στη Θεσσαλονίκη.

Το 1929 έχτισε το εξοχικό του στην Πύλα, τη Villa Heitmann, η οποία διατηρείται μέχρι σήμερα - σε μεγάλο βαθμό στην αρχική της κατάσταση. Σήμερα στεγάζει το 6ο Ειδικό Σχολείο Θεσσαλονίκης.

Το 1912, λίγο πριν την κατάληψη της πόλης από τον ελληνικό στρατό, είχε ήδη αγοράσει ένα μεγάλο οικοπέδο ακριβώς δίπλα στο Λαογραφικό Μουσείο, στο σημερινό Βασιλίσσης Όλγας, με πολύ λίγα χρήματα. Μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, έχτισε εκεί μια βίλα (το αρχοντικό του, ας πούμε), η οποία στέγαζε για μεγάλο χρονικό διάστημα τη γερμανική πρεσβεία.

Αυτά για αυτό το κομμάτι της ιστορίας της οικογένειας Campbell/Heitmann, αλλά πηγαίνει ακόμη παραπέρα.

Ο Charles Campbell είχε ήδη παντρευτεί την Eda Modiano, κόρη του Salomon Isaac Modiano και της Elena, το γένος Fernandez, το 1901 και μετακόμισε μαζί της στο Αμβούργο.

Εκεί γεννήθηκε το 1903 ο γιος τους Τζέιμς, ο οποίος αρνήθηκε την εβραϊκή μητέρα του σε όλη του τη ζωή και, ως «ημίαιμος πρώτου βαθμού», είχε να αντιμετωπίσει σημαντικά κοινωνικά και πολιτικά αντίποινα.

Ο ξάδελφός του Hans Heitmann, ο οποίος διηύθυνε την εταιρεία εδώ στη Θεσσαλονίκη μέχρι το 1944, ήταν πολύ πιο αποφασιστικός στην αντίθεσή του με τους Ναζί. Σε απάντηση σε επιστολή του Υπουργείου Εξωτερικών μετά την άνοδο των Ναζί στην εξουσία που τον ρωτούσε γιατί απασχολούσε δύο Εβραίους στο γραφείο του, ο Heitmann απάντησε ότι οι δύο (ο Dario Modiano και ο ανιψιός του) απασχολούνταν ήδη από τον θείο του John Campbell, έκαναν καλή δουλειά και δεν έβλεπε κανένα λόγο να τους απολύσει. Κάτι που δεν συνέβη. Ο Ντάριο Μοντιάνο γλίτωσε από το Ολοκαύτωμα μεταφερόμενος στην Αθήνα από την ιταλική κυβέρνηση μαζί με άλλους Ιταλούς Εβραίους από τη Σαλονίκη.

Υπάρχει όμως και μια άλλη σχέση μεταξύ της οικογένειας Κάμπελ και της ιστορίας της πόλης, ιδιαίτερα της ιστορίας των Εβραίων αυτής της πόλης.

Μετά το τέλος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, ο Charles Campbell διαισθάνθηκε μια καλή επιχειρηματική ευκαιρία με τα οχήματα που είχαν αφήσει οι Βρετανοί στην πόλη. Πίστευε ότι θα μπορούσε να δημιουργήσει ένα ζωντανό εμπόριο με αυτά τα φορτηγά και τα αυτοκίνητα. Για να το κάνει αυτό, χρειαζόταν χώρο για να επισκευάσει τα οχήματα και στη συνέχεια να τα αποθηκεύσει - πολύ χώρο. Έτσι, αγόρασε μια τεράστια έκταση 75 στρεμμάτων στο Βότση, τη σημερινή Καλαμαριά, για τη μελλοντική του επιχείρηση. Δυστυχώς για τον Κάμπελ, η επιχείρηση δεν εξελίχθηκε όπως ήλπιζε. Αποδείχθηκε ότι ήταν μια αποτυχία. Τι έπρεπε να κάνει με το τεράστιο οικόπεδο;

Ταυτόχρονα, όμως (βρισκόμαστε στις αρχές/μέσα της δεκαετίας του 1920), η εβραϊκή κοινότητα της πόλης αντιμετώπιζε ένα σημαντικό πρόβλημα. Η πυρκαγιά του 1917 είχε αφήσει χιλιάδες Εβραίους πολίτες της πόλης άστεγους και στεγασμένους σε προσωρινά καταλύματα, συχνά στα περίχωρα ή έξω από την πόλη. Επιπλέον, από το 1922 και μετά, έφταναν στην πόλη όλο και περισσότεροι Έλληνες πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία, για τους οποίους η κυβέρνηση εννοούσε τη δωρεάν στέγαση και οι οποίοι έτσι γίνονταν «ανταγωνιστές» στην αγορά κατοικίας.

Σε αυτή την κατάσταση, ο Κάμπελ και η ιδιοκτησία του μπήκαν στο παιχνίδι.

Δεν γνωρίζουμε πώς τελικά προέκυψε αυτή η συμφωνία. Οι καλές σχέσεις της οικογένειας Campbell με την εβραϊκή οικογένεια Modiano σίγουρα βοήθησαν. Σε κάθε περίπτωση, ο Κάμπελ πούλησε ολόκληρη την έκταση στην εβραϊκή κοινότητα, ώστε να μπορέσει να χτίσει ένα συγκρότημα κατοικιών για τα μέλη της.

Και επειδή η περιοχή αυτή ανήκε στην οικογένεια Campbell, ονομάστηκε «οικισμος Καμπελ». Εδώ, στις 29/30 Ιουνίου 1931, έλαβε χώρα το πρώτο προγκρόμ εναντίον Εβραίων πολιτών επί ελληνικού εδάφους, υποκινούμενο από Έλληνες μέλη της φασιστικής και αντισημιτικής οργάνωσης τρια εψιλον (εθνικη ενωσι ελλας).

Ο ίδιος ο Κάρολος Κάμπελ δεν επέστρεψε ποτέ στη Θεσσαλονίκη- πέθανε το 1938 ενώ ταξίδευε στην Ελβετία. Δεν γνωρίζουμε τίποτα για την τύχη της συζύγου του Έντα Μοντιανό.

S 14

Ο **Otto Trümpler** γεννήθηκε την 1.6.1858 στην Ελβετία και ήταν ιδρυτικό μέλος της Γερμανικής Διαμαρτυρόμενης κοινότητας στη Σαλονίκη. Πέθανε στις 30.4.1903 ως αποτέλεσμα της απόπειρας δολοφονίας από τους Βούλγαρους αγωνιστές της ελευθερίας γύρω από τον Ιορδάνη Ποπιορντάνοφ, κατά την οποία καταστράφηκε το κτίριο της Οθωμανικής Τράπεζας. Η δύναμη της έκρηξης προκάλεσε επίσης την κατάρρευση τμημάτων του ξενοδοχείου Colombo και της γειτονικής γερμανικής λέσχης. Ο Trümpler βρέθηκε ληστευμένος κάτω από τα ερείπια την επόμενη ημέρα.

Q 19

O Georg Heinrich Herren, γεννήθηκε στις 7 Ιουνίου 1805 στο Αμβούργο και πέθανε στις 23.9.1862 στη Θεσσαλονίκη. Η επιγραφή στην ταφόπλακα του γράφει:

„Μια πιστή γερμανική καρδιά, η οποία μετά τους αγώνες του Μάη του 1849 (ίσως εννοώντας την εξέγερση του Μάη της Δρέσδης στις 3-9 Μαΐου 1849) βρήκε άσυλο και μια νέα πατρίδα στην Ελβετία. Τον έκλαψε η σύζυγος και τα 12 παιδιά του.“

P 27

Fridolin Beglinger, (29.04.1871 - 06.03.1891) άλλος ένας Ελβετός έμπορος που, όπως και ο Fridolin Jenny⁵, καταγόταν επίσης από το Glarus. Ο Beglinger ήταν μόλις 20 ετών.

Ο 5

Σ 19

Οι αδελφοί Kill ήρθαν στη Θεσσαλονίκη από το Oberboihingen κοντά στο Esslingen της Βάδης-Βυρτεμβέργης γύρω στο 1880.

Ο Johann Kill (20.09.1850 - 21.11.1916) ήταν σιδηρουργός. Είχε το εργαστήριο

⁵ Ο Κυ. Jenny ήταν συνδιοκτήτης της εταιρείας Jenny&Vock. Και οι δύο έμποροι ήταν μεταξύ των συνιδρυτών της γερμανικής κοινότητας και συμμετείχαν στο διοικητικό συμβούλιο του εκκλησιαστικού συμβουλίου της κοινότητας για πολλά χρόνια.

και το σπίτι του στην πλινθοκεραμοποιία της Αλλατίνης. Το πλινθοκεραμοποιείο βρισκόταν μεταξύ των οδών Ιταλίας (28ης Οκτωβρίου) και Μάρκου Μπότσαρη και των οδών Δελφών και Βασ. Όλγας. Πέθανε ως αποτέλεσμα χειρουργικής επέμβασης στο γόνατο.

Ο μικρότερος αδελφός του ο **Christian Kill** (23.12.1853 - 29.01.1895) ήταν αρτοποιός. Ως φούρναρης ήταν σημαντικό πρόσωπο για τους γερμανόφωνους που ζούσαν εδώ, καθώς μπορούσαν επιτέλους να προμηθευτούν το ψωμί που είχαν συνηθίσει από την πατρίδα τους. Ο γερμανικός φούρνος συνέχισε να υπάρχει τουλάχιστον μέχρι το 1925.

Διατηρούνται επίσης οι τάφοι των συζύγων των αδελφών και ορισμένων από τα παιδιά τους.

Q 9

H Caroline Vittoria Routh, το γένος Wegener, γεννήθηκε στις 23.2. 1816 στο Lambeth του Λονδίνου και παντρεύτηκε τον Richard Routh (*20.1.1809 στην Κωνσταντινούπολη +26.6.1867 στη Βιέννη) στις 15.2. 1831. Ο πατέρας της Samuel Wegener ήταν γραμματέας της ένωσης του "ανατολικού φαρμακείου για τη φροντίδα των φτωχών και των εγκύων γυναικών στα σπίτια τους" που ιδρύθηκε το 1762 το 1812.

Είχε 13 παιδιά, ένα από τα οποία ήταν ο **August Routh**, ο οποίος το 1873, ως τότε διευθυντής της Οθωμανικής Τράπεζας, ανέλαβε επίσης το υποκατάστημα της Phoenix Insurance στη Θεσσαλονίκη. Ήταν παντρεμένος με την Alexandrine de Lusignan, απόγονο του πρώτου βασιλιά της Κύπρου, Guido de Lusignan. Ο August Routh πέθανε στις 9 Ιανουαρίου 1892 και είναι θαμμένος δίπλα στη μητέρα του στο Νεκροταφείο Διαμαρτυρομένων.

Q 14

Martha Maulwurf (1898 - 1973), ήταν ανιψιά του εμπόρου Edmund Maulwurf (1859 - 08.02.1915), ο οποίος ως πρόεδρος της Αυστροουγγρικής Εταιρείας Βοήθειας χρηματοδότησε δωρεάν θέσεις για αυστριακά παιδιά στη Γερμανική Σχολή της Θεσσαλονίκης. Ήταν γιος του Ούγγρου εμπόρου Lazar Maulwurf (1824 - 1890) και μέλος του διοικητικού συμβουλίου και ελεγκτής της Banque de Salonique 1911-1914. Από τα παιδιά του Lazar, άλλοι έμποροι ζούσαν στη Σαλονίκη, όπως ο Isidor (1860 - 1909) και ο Bernhard, ο οποίος γεννήθηκε επίσης εδώ το 1864 και θάφτηκε στο Ισραηλιτικό νεκροταφείο της Βιέννης στις 29 Ιουνίου. Φαίνεται λοιπόν ότι επρόκειτο για εβραϊκή οικογένεια, γεγονός που υποστηρίζεται και από το γεγονός ότι ο γιος Julius, γεννημένος το 1878, δολοφονήθηκε στο στρατόπεδο συγκέντρωσης Jasenovac/Κροατία το 1942.

H 1

Bertha Modiano, το γένος Adam-Pritt (1875-1949)

Ήταν Γερμανίδα και παντρεμένη με τον Dario Modiano (1873-1938), γιο του Daniel Modiano (1801-1872) και της συζύγου του Regina Arditti (1818-1890). Ο Ντάριο ήταν ο μοναχογιός τους. Έγινε, αν και ανάπηρος (δεν είναι γνωστό τι είδους αναπηρία είχε), γνωστός δικηγόρος. Η υπόλοιπη οικογένεια δεν ήταν ιδιαίτερα ενθουσιασμένη με τον γάμο του με τη Γερμανίδα Bertha Adam-Pritt και η ίδια έτεινε να τον αποφεύγει, ιδίως μετά την άνοδο του Χίτλερ στην εξουσία στη Γερμανία.

Ο γιος τους Elio, ο οποίος έγινε επιτυχημένος επιχειρηματίας στην Αθήνα, απέρριψε αυτή τη στάση και ελαχιστοποίησε τις επαφές του με την υπόλοιπη οικογένεια. Ο Elio, ένας ψηλός και όμορφος κύριος, παντρεύτηκε τη Βασιλική Ζαπάντη. Είχαν μια κόρη, τη Νικόλ, η οποία παντρεύτηκε και ανέλαβε την επιχείρηση εισαγωγής ιατρικού εξοπλισμού του πατέρα της στην Αθήνα. Ο Elio πέθανε το 1985 σε ηλικία 83 ετών. Η αδελφή του Anne παντρεύτηκε τον Scialom Pessah, οδοντίατρο στη Θεσσαλονίκη.

Foto ?

Cecil J. Cummings, είχε δοκιμάσει τις δυνάμεις του στη γεωργία στην Ελλάδα, αλλά αργότερα εργάστηκε ως πράκτορας για μια ναυτιλιακή εταιρεία. Αφού παντρεύτηκε τη Sarah Macintosh Tannoeh, είχαν πάει στη Θεσσαλονίκη. Η κόρη του ήταν η Άννα ΜακΦέρσον Κάμινγκς, αποκαλούμενη Νίνα, που γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 6 Ιανουαρίου 1881, η μεγαλύτερη από τις τρεις κόρες της. Τα κορίτσια μιλούσαν ελληνικά και διδάσκονταν από τη μητέρα τους στο σπίτι τους στο όρος Πήλιο πάνω από τον κόλπο του Βόλου. Μετά το θάνατο του πατέρα τους το 1894, η οικογένεια επέστρεψε στο Αμπερντίν της Σκωτίας. Η Nina de Garis Davies (* 6 Ιανουαρίου 1881 στη Θεσσαλονίκη, Ελλάδα † 21 Απριλίου 1965 στην Οξφόρδη, Ηνωμένο Βασίλειο), (επίσης υπογεγραμμένη ως Nina C. και Nina Macpherson) , όπως ήταν γνωστή μετά το γάμο της, ήταν Βρετανίδα ζωγράφος. Αντέγραψε τις τοιχογραφίες στους ιδιωτικούς αιγυπτιακούς τάφους των ευγενών στη Δυτική Θήβα.

J 14

O Baja Benedek (1893-1953), ήταν Ούγγρος γραφίστας, ζωγράφος, σκηνογράφος και ενδυματολόγος που εργάστηκε κυρίως μεταξύ των δύο παγκοσμίων πολέμων.

Σπούδασε στη Γαλλία και τη Γερμανία- μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο βρέθηκε αιχμάλωτος πολέμου στη Ρωσία, όπου σχεδίασε σκηνικά για την Όπερα του Ιρκούτσκ- επέστρεψε στη Μόσχα μέσω Κίνας και επέστρεψε στην Ουγγαρία μόλις το 1922. Εργάστηκε σε σκηνικά σχέδια για πολλά θέατρα της Βουδαπέστης. Τα σχέδια των αφισών του ανήκουν στο στυλ Art Deco της δεκαετίας του 1920 και του 1930. Περιέχουν στοιχεία μοντερνισμού και λαϊκής τέχνης- οι περισσότερες είναι πολύ διακοσμητικές. Πέθανε στη Θεσσαλονίκη στις 27 Ιουνίου 1953.

Παιδικό τάφο

Οι τάφοι των παιδιών κατέχουν μια ξεχωριστή θέση. Η εμπειρία του θανάτου του δικού μας αγαπημένου παιδιού είναι πάντα ένα τρομερό γεγονός. Η δυνατότητα να θρηνησουν στον τάφο του είναι πολύ σημαντική για τους γονείς. Είναι ιδιαίτερα οδυνηρό να αφήνουν πίσω τους αυτούς τους τάφους όταν, για διάφορους λόγους, έπρεπε να επιστρέψουν στο σπίτι τους ή να προχωρήσουν στην καριέρα τους. Συχνά οι τάφοι αυτοί είναι εξοπλισμένοι με ιδιαίτερα όμορφες επιτύμβιες στήλες.

P 30

Η Paula Josephine Vock (17.01.1884 - 19.03.1890) ήταν η μεγαλύτερη κόρη του εμπόρου και ιδρυτή της κοινότητας Emil Vock⁶. Πέθανε ως αποτέλεσμα μηνιγγίτιδας, την οποία η οικογένεια απέδωσε τότε στην "πρώιμη πνευματική άσκηση" του κοριτσιού. Μπορούσε να κεντήσει σε στράμινα σε ηλικία 4 ετών και πήγε στο σχολείο σε ηλικία 5 ετών. Προκειμένου να μην ξανακάνει αυτό το

⁶ Ο Emil Vock ήταν συνιδιοκτήτης της εταιρείας Jenny&Vock. Και οι δύο έμποροι ήταν μεταξύ των συνιδρυτών της Γερμανικής Κοινότητας και συμμετείχαν στο διοικητικό συμβούλιο του κοινοτικού εκκλησιαστικού συμβουλίου για πολλά χρόνια.

"λάθος", η μικρότερη κόρη Else δεν ξεκίνησε το σχολείο μέχρι τα 7 της χρόνια. Η επιτύμβια στήλη της ήταν αρχικά διακοσμημένη με έναν μεγάλο λευκό άγγελο.

K 10

Οι οικογένειες **Johann και Christian Kill** επλήγησαν ιδιαίτερα σκληρά. Μετά το θάνατο της πρώτης του συζύγου Friederike στις 11 Νοεμβρίου 1882, ο **αρχιζαχαροπλάστης Christian Kill** παντρεύτηκε την ανιψιά της Klara στη Σαλονίκη. Από τα 6 παιδιά τους, το μεγαλύτερο πέθανε σε βρεφική ηλικία. Τα **δίδυμα Robert και Ernst Kill** γεννήθηκαν στις 19.2.1883. Ο **Robert** πέθανε στις 11 Αυγούστου 1884, ο αδελφός του **Ernst** στις 31 Οκτωβρίου 1884. Η **Ernestine Kill** (1884 - 1886) γεννήθηκε ένα χρόνο μετά τα δίδυμα και πέθανε στις 16.2.1886. Τα τρία παιδιά έχουν κοινό τάφο. Ο σιδεράς **Johann Kill** και η σύζυγός του Regina έπρεπε επίσης να θάψουν νωρίς τρία από τα παιδιά τους. Ο **Johann Heinrich Kill**, γεννημένος στις 12.1.1907 πέθανε σε ηλικία 2 ετών από κοκκύτη.

Ο **Gottfried Kill**, 20.10.1909 γεννήθηκε πρόωρα και πέθανε μετά από μόλις 8 ημέρες.

S 20

Ο πατέρας Johann δεν έζησε τον θάνατο της κόρης του **Katharina Kill** (29.07.1902 - 03.07.1917).

Ο Fridolin Jenny γράφει στο ημερολόγιό του:

"Το απόγευμα της 3.7.1917, ο κ. Henri Calderon μου φέρνει τη θλιβερή είδηση εκ μέρους της χήρας Joh. Kill ότι η 15χρονη κόρη της Kati πέθανε σήμερα το πρωί. Το φτωχό κορίτσι, με το οποίο μίλησα πριν από 8 ημέρες την Κυριακή, λέγεται ότι πέθανε από δηλητηρίαση του αίματος. Προφανώς το παιδί ήταν άρρωστο μόνο για 3 ή 4 ημέρες. Ο γιος Fritz πήγε στο αμερικανικό προξενείο με τον κ. Calderon για να ρωτήσει για την υπόθεση. Πήγε με τον κ. Calderon στο αμερικανικό προξενείο για να πάρει άδεια για τον τάφο και στη συνέχεια να ενημερώσει τον κηπουρό του νεκροταφείου. Ο γιος Χάινριχ πήγε στον αιδεσιμότατο Κούπερ για την ενοριακή λειτουργία. Ο κ. G. Fedi παρήγγειλε τη νεκροφόρα για αύριο στις 10 η ώρα. Οι λίγοι Γερμανοί και Αυστριακοί θα ειδοποιηθούν αν είναι δυνατόν.

Η κηδεία έγινε στις 4.7. με τάξη και μεγάλη συμμετοχή. Όλοι από τη γερμανική και αυστριακή αποικία ήταν εκεί. Τότε η οικογένεια Alex Neri εντελώς, η κυρία Artin, οι γείτονες Francois Schmidt και η κυρία ήταν όπως πάντα πολύ ωραία κατά την κυρία Kill. Στη συνέχεια, υπήρχαν επίσης διάφοροι άνθρωποι από την Πλινθοκεραμοποιία τους οποίους δεν γνωρίζω ονομαστικά. Ο κ. Κούπερ τέλεσε την πράξη της λατρείας με αξιοπρέπεια, όπως έκανε και την εποχή του πατέρα Kill".

P 12

Luise Ariadne Jolas (08.01.1891 - 21.06.1895) Ήταν το δεύτερο παιδί του μηχανικού των Ανατολικών Σιδηροδρόμων και ιδρυτή της κοινότητας Ludwig Jolas.

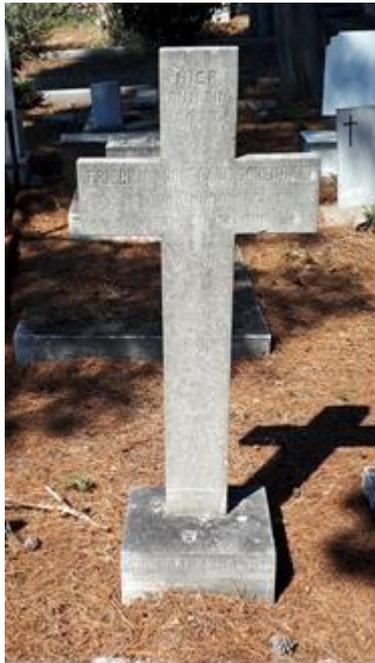
G 2

O Adrian Gordon George Monck-Manson (1915-1916) ήταν μόλις 8 μηνών. Πέθανε λίγο μετά την άφιξη των γονέων του στη Θεσσαλονίκη.

Ο Sir Henry Monck-Mason Moore GCMG, KStJ (1887-1964), ήταν Βρετανός κυβερνήτης της Σιέρα Λεόνε, της Κένυας και της Κεϋλάνης.

Γιος του αιδεσιμότατου Edward William Moore, εκπαιδεύτηκε στο Rokeby

Prepa-ratory School, στο King's College School του Wimbledon και στο Jesus College του Cambridge το 1909. Στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο ήταν υπολοχαγός στο Βασιλικό Φρουραρχικό Πυροβολικό στη Θεσσαλονίκη από το 1915-1919.

P 18

Ο Friedrich Wolfgang Schlubach γεννήθηκε στο Μπόχουμ στις 5 Μαρτίου 1926, γιος του μηχανικού σχεδιασμού και εργοδηγού Friedrich Karl Josef Schlubach. Το αγόρι πέθανε από διφθερίτιδα στις 17 Αυγούστου 1931, λίγους μήνες μετά την άφιξη της οικογένειας στη Θεσσαλονίκη.

Ο πατέρας του καταγόταν από το Χάγκεν/Βεστφαλία και ήταν εκπαιδευμένος συρματοποιός. Εργαζόταν "ελεύθερος επαγγελματίας" για διάφορες εταιρείες σε όλη τη Γερμανία προκειμένου να δημιουργήσει νέες παραγωγικές εγκαταστάσεις. Γύρω στο 1931, έλαβε μια παραγγελία από έναν Εβραίο εργοστασιάρχη στη Θεσσαλονίκη για να δημιουργήσει εκεί ένα εργοστάσιο σύρματος. Κατά τη διάρκεια της παραμονής της οικογένειας στη Θεσσαλονίκη, τα δίδυμα Ούλριχ και Ρόζα γεννήθηκαν στο νοσοκομείο Baron Hirsch. Αφού ο Friedrich K.J. Schlubach ολοκλήρωσε το εργοστάσιο στα τέλη του 1933, η οικογένεια εγκατέλειψε τη Θεσσαλονίκη και ζούσε στο εξής στο Βερολίνο.

K 8

Hugo Schnell, γεννήθηκε στις 4.8.1881 και πέθανε στις 28.6.1883.

Μας λείπουν ακόμη πληροφορίες εδώ.

K 15

Carl Heinrich Largen, γεννήθηκε στις 11.10.1873, πέθανε στις 12.7.1874.

Εδώ μας λείπουν ακόμη πληροφορίες

R 1

Dora Struck 1875- 24.8.1880

Πιθανώς γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη, κόρη του γιατρού Hermann August Struck και συνεπώς αδελφή του αρχαιολόγου Adolf Hermann Struck (1877-1911). Ο πατέρας ήταν γιατρός και υπηρέτησε στον οθωμανικό στρατό. Καταγόταν από το Pirmasens και έζησε σε διάφορες πόλεις της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (Κωνσταντινούπολη, Βόλος και Θεσσαλονίκη). Εδώ γεννήθηκαν άλλα 3 παιδιά στην οικογένεια, η βάπτιση των οποίων είναι καταγεγραμμένη στο βιβλίο της εκκλησίας μας. Η οικογένεια έζησε στην περιοχή της Τσαΐρας.

Ανθρωποι που διαμορφωσαν τη Θεσσαλονικη στην μεταπολεμικη περοδο

P 2

Βέρα Παπαηλιάκη, το γένος Freiin von Stein (15 Οκτωβρίου 1887 - 14 Ιουνίου 1964)

Γεννήθηκε στις 15 Οκτωβρίου 1887 στην πατρογονική έδρα της οικογένειας von Stein zu Nord- und Osthausen στο Völkershausen της Θουριγγίας.

Το 1896 η μεγαλύτερη αδελφή της Έτι παντρεύτηκε τον Έλληνα γαιοκτήμονα Χρήστο Χατζηλάζαρο (επίσης όχι άγνωστο όνομα στην πόλη αυτή, ο Περικλής Χατζηλάζαρος ήταν ο Αμερικανός πρέσβης στη Θεσσαλονίκη) και από τότε ζούσε κυρίως στο κτήμα της στο Γιάννες (σήμερα: Μεταλλάκο) κοντά στο Κιλκίς και στη Θεσσαλονίκη. Εκτός από την εργασία της στο κτήμα στο Jannes, η ETTY von Stein ασχολήθηκε από νωρίς με φιλανθρωπικό έργο. Κατά τη διάρκεια των βαλκανικών πολέμων και αργότερα μετά τον χαμένο ελληνοτουρκικό πόλεμο, οργάνωσε συσσίτια και καταφύγια για τους πρόσφυγες που συνέρρεαν κατά χιλιάδες στη Θεσσαλονίκη.

Η Vera von Stein επισκέφθηκε την αδελφή της ETTY στη Θεσσαλονίκη για πρώτη φορά το 1910. Κατά τη διάρκεια των βαλκανικών πολέμων, έμεινε ξανά στη Θεσσαλονίκη και συνεργάστηκε με την αδελφή της στη φροντίδα των ασθενών και των προσφύγων. Έλαβε γι' αυτό μετάλλιο από τη βασίλισσα Όλγα της Ελλάδας, με την οποία οι αδελφές είχαν στενή επαφή.

Επιστρέφοντας στη Γερμανία, σπούδασε οικονομικά, εκπαιδεύτηκε ως νοσοκόμα και γνώρισε τον Έλληνα δικηγόρο Γιώργο Μ. Παπαηλιάκη κατά τη διάρκεια μιας άλλης επίσκεψης στην αδελφή της Έττυ στη Θεσσαλονίκη και τον παντρεύτηκε στη Βιέννη το 1933.

Επιστρέφοντας στη Θεσσαλονίκη, έγινε μέλος της εδώ προτεσταντικής κοινότητας και μάλιστα ήταν η πρώτη γυναίκα που εξελέγη στο εκκλησιαστικό συμβούλιο. Η φίλη της Margarethe Uhlig, η οποία είχε γνωρίσει και ερωτευτεί τον Ελληνοεβραίο Samuel Amariglio κατά τη διάρκεια των σπουδών του στο Freiberg/Σαξονία, είχε μετακομίσει μαζί του στη Θεσσαλονίκη μετά το γάμο τους στη Γερμανία. Όπως πολλοί άλλοι Έλληνες (χριστιανοί και Εβραίοι), ο Αμαρίλιο έγινε μέλος της Γερμανικής Λέσχης. Προϋπόθεση γι' αυτό δεν ήταν η εθνικότητα και σίγουρα όχι η θρησκευτική ένταξη, αλλά μόνο η γνώση της γερμανικής γλώσσας.

Αυτό άλλαξε σιγά σιγά μετά την άνοδο του Χίτλερ στην εξουσία και κυρίως μετά το 1941, όταν η ναζιστική Γερμανία εισέβαλε στην Ελλάδα και κατέλαβε τη Θεσσαλονίκη.

Ως αποτέλεσμα, η ζωή έγινε όλο και πιο δύσκολη για τον μηχανικό μεταλλείων Samuel Amariglio.

Σε αυτό το σημείο μπαίνει και πάλι στο παιχνίδι η Βέρα Παπαηλιάκη. Μέσω της διαμεσολάβησής της, η Amariglio βρήκε δουλειά στο δικηγορικό γραφείο του συζύγου της. Μαζί με τον ανιψιό του Γιώργο Α. Παπαηλιάκη, κατάφερε να αξιοποιήσει τις διασυνδέσεις του με κάποια ναζιστικά γραφεία και με τον Μαξ Μέρτεν σε τέτοιο βαθμό, ώστε ο Μέρτεν να εκδώσει διάταγμα σύμφωνα με το οποίο οι Έλληνες πολίτες εβραϊκού θρησκευάτος που παντρεύονταν Γερμανούς άριας καταγωγής απαλλάσσονταν από όλα τα μέτρα που ίσχυαν για τους Έλληνες Εβραίους για όσο διαρκούσε ο γάμος. Αυτό αφορούσε ιδίως τη χρήση του αστεριού του Δαβίδ, την εγκατάσταση στα γκέτο και, κυρίως, την απέλαση σε στρατόπεδα συγκέντρωσης.

Ως αποτέλεσμα, 19 οικογένειες σώθηκαν από την απέλαση. Τρία από αυτά τα πιστοποιητικά είναι γνωστά (δύο κρέμονται στο Εβραϊκό Μουσείο). Δεν είναι γνωστό γιατί ο Μέρτενς συμφώνησε σε αυτή τη συμφωνία, ούτε γνωρίζουμε άλλα μέρη όπου οι Ναζί έλαβαν παρόμοιες αποφάσεις.

Το Εβραϊκό Μουσείο έχει ξεκινήσει τώρα μια επιστημονική έρευνα για το θέμα.

Το μόνο βέβαιο είναι ότι ο Γιώργος Παπαηλιάκης και η σύζυγός του Βέρα έπαιξαν καθοριστικό ρόλο σε αυτό.

Μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και τον θάνατο του συζύγου της, συνέχισε να ασχολείται με την κοινότητα και τον Ερυθρό Σταυρό, για τον οποίο της απονεμήθηκε το παράσημο του Ερυθρού Σταυρού από τον Έλληνα Υπουργό Βορείου Ελλάδος, Ανδρέα Στράτο, στις 28 Οκτωβρίου 1954.

P 3

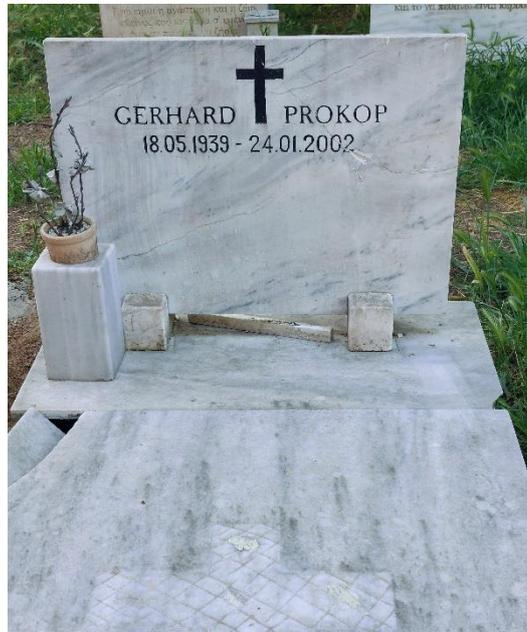
Kurt Graf von Posadowsky-Wehner (09.10.1903 - 13.03.1996)

"Ο Κόμης" ή "ο Κόμης μας", όπως τον αποκαλούσαν αργότερα με αγάπη, ήταν κοσμοπολίτης με την καλύτερη έννοια του όρου. Μετά το πρώτο του πτυχίο νομικής, σπούδασε λατινογενείς γλώσσες και λογοτεχνία, γερμανικές σπουδές και ιστορία της τέχνης. Το 1935 εντάχθηκε στη Γερμανική Ακαδημία (Ακαδημία για την επιστημονική έρευνα και την καλλιέργεια της γερμανικής γλώσσας στο εξωτερικό), από την οποία προέκυψε το Ινστιτούτο Γκαίτε μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Ήταν επίσης αυτός που ανέλαβε το 1955 να ιδρύσει ένα δεύτερο Ινστιτούτο Γκαίτε στην Ελλάδα, στη Θεσσαλονίκη, του οποίου παρέμεινε διευθυντής μέχρι το 1968.

Την επόμενη χρονιά συνόδευσε την ανασυγκρότηση της Γερμανικής Σχολής Θεσσαλονίκης (ΓΣΘ). Επί 20 χρόνια ήταν μέλος του σχολικού συμβουλίου.

Τα τελευταία 20 χρόνια της ζωής του, η Γερμανική Ευαγγελική Εκκλησία ήταν ο χώρος όπου μπορούσε να συνεχίσει να εργάζεται: Εκλέχθηκε στο εκκλησιαστικό συμβούλιο της ενορίας και ήταν πρόεδρος του για πολλά χρόνια.

Ο Gerhard Prokop γεννήθηκε στις 18 Μαΐου 1939 στο Gladbeck της Βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας και ήταν ποδοσφαιριστής και προπονητής. Έπαιξε ως τερματοφύλακας για την Alemannia Aachen στην Bundesliga, Bundesliga 2 και Regionalliga West από το 1963 έως το 1976. Ο Gerhard Prokop έπαιξε σε 53 αγώνες στην Bundesliga, 17 στη 2η Bundesliga North και 129 αγώνες στην Regionalliga West.

Τελείωσε την ενεργό καριέρα του το 1976 και από τότε εργάστηκε ως προπονητής. Από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 έζησε στην Ελλάδα και προπονούσε αποκλειστικά ελληνικές ομάδες, μεταξύ των οποίων ο Άρης Θεσσαλονίκης και ο Απόλλων Καλαμαριάς. Τελείωσε τη θητεία του ως προπονητής το 1998.

Πέθανε στις 23 Ιανουαρίου 2002.

Μετά την ταφή του αιδεσιμότατου Μαγναrd στις 14.9.1849, σχεδόν 700 άνθρωποι έχουν αναπαυθεί σε λιγότερο από 200 χρόνια. Για τους περισσότερους από αυτούς δεν υπάρχουν πλέον ίχνη στο νεκροταφείο.

Αν οι συγγενείς των νεκρών επέστρεφαν στις πατρίδες τους ή αν κανείς δεν ζούσε πια στη Σαλονίκη, οι τάφοι δεν συντηρούνταν πια και αργότερα ξαναθάβονταν.

Οι επιτύμβιες στήλες αυτών των τάφων αφαιρούνταν και όχι σπάνια επεξεργάζονταν και ξαναγράφονταν, προκειμένου να μπορέσουν να χρησιμοποιηθούν ξανά. Οι ταφόπλακες και οι πλάκες ήταν ακριβές. Στους τάφους των φτωχότερων ανθρώπων θα υπήρχαν απλοί ξύλινοι σταυροί. Κατά τη διάρκεια του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, αρκετοί τάφοι είχαν ήδη καταστραφεί και αφαιρέθηκαν επιτύμβιες στήλες που δεν μπορούσαν να ξαναβρεθούν μέχρι σήμερα.

Με την πάροδο των ετών, οι καταιγίδες και τα επακόλουθα ορμητικά νερά προκάλεσαν επανειλημμένα την κατάρρευση του οριοθετικού τοίχου του αρμενικού νεκροταφείου πάνω από το νεκροταφείο. Η καταστροφή και η καταστροφή των τάφων σε αυτό το τμήμα του νεκροταφείου ήταν το αποτέλεσμα.

Οι επιγραφές στις εναπομείνασες ταφόπλακες εκφράζουν πάντα την ίδια ευχή για ήπια και αιώνια ανάπαυση στον Θεό και επανένωση στη βασιλεία του Θεού.

"Ένας άγγελος άπλωσε το χέρι του προς εσάς και σας οδήγησε σε μια καλύτερη γη".

Επιγραφή στον τάφο της μικρής Luise Jolas!

Συμμετέχουμε στην επιγραφή στον τάφο του Fridolin Beginger.

"Αναπαύσου απαλά, πιστή ψυχή, στην ιερή ανάπαυση του Θεού,

Ο άγγελος της ειρήνης έκλεισε τα κουρασμένα σου μάτια.

Και όσοι έχουν χτυπηθεί στην καρδιά στέκονται γύρω από τον σιωπηλό τάφο σου,

Έχουμε ακόμα πίστη και ελπίδα για μια ευλογημένη επανένωση".

Κείμενο και φωτογραφίες: Ingrid Ripka

09.05.2024

Διεύθυνση: Ζωγράφου 3

Θεσσαλονίκη 54634

Ώρες λειτουργίας:

Τρίτη - Παρασκευή

17:00 - 19:30 (καλοκαίρι)

15:30 - 17:30 (χειμώνας)

Σάββατο: 9:30 - 12:00